КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА ТА УПРАВЛІННЯ

Циклова комісія **Суспільних дисциплін**
(Назва циклової комісії)

Відділення **Управління та адміністрування**
(Назва відділення)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ **Тетяна КОСА**
«30» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правознавство
(Назва навчальної дисципліни)

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Спеціальність **073 Менеджмент**

Освітньо – професійна програма **Логістика**

Освітньо – професійна програма **Організація виробництва**

Освітньо – професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

КИЇВ – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Правознавство»** для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню **фаховий молодший бакалавр**.

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Спеціальність **073 Менеджмент**

Освітньо – професійна програма **Логістика**

Освітньо-професійна програма **Організація виробництва**

Освітньо – професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Робочу програму навчальної дисципліни уклали: Бурченко Юлія Василівна, викладач правознавства

Робоча програма навчальної дисципліни **«Правознавство»**:

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії **Суспільних дисциплін**

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії _____ Катерина БАТРАК

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ Тетяна КОСА

«28» 08 2024 року

Розглянуто

Методист коледжу _____ Ірина ТИМОШЕНКО

«26» серпня 2024 року

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2024 року

Голова методичної ради _____ Тетяна КОСА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Правознавство
Статус	Обов'язкова компонента освітньо–професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	2/60
Індивідуальне завдання (курсовий проект, курсова робота)	не передбачено
Форма контролю	*залік*

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Правознавство**» є

- формування в здобувачів освіти системних уявлень про державу та право як основних засобів упорядкування суспільних відносин та вміння використовувати їх у практичному житті;

- формування правової компетентності здобувачів освіти, що забезпечує її здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство в розв'язанні суспільних проблем;

- виховання в здобувачів освіти поваги до людської гідності, дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, рівноправ'я;

- розвиток правової та соціальної грамотності здобувачів освіти, толерантності, комунікабельності, здатності до активної участі в житті суспільства;

- сприяння професійному визначенню випускників у майбутньому.

Завдання навчальної дисципліни «Правознавство» полягає

- сприяти опануванню здобувачами освіти понятєвим апаратом, загальнотеоретичною основою для розуміння сутності сучасної держави і права, особливостей їх виникнення, функціонування й розвитку, ролі та функцій в організації суспільних відносин;

- поглибити знання здобувачів освіти про соціальні норми, верховенство права, державний устрій України;

- сформувати системне уявлення здобувачів освіти про права та свободи людини і громадянина та механізми захисту прав і свобод;

- сформувати позитивне ставлення до дотримання правових норм, ініціативності в реалізації своїх прав;

- сприяти усвідомленню здобувачами освіти тісного зв'язку між правовими знаннями й суспільними відносинами, розумінню системи загальнолюдських принципів і цінностей, відображених у Конституції та законах України, правової системи в цілому;

- виробити в здобувачів освіти уміння аналізувати суспільно-політичні події, правові явища і процеси;

- розвинути вміння здобувачів освіти користуватися правовими актами, правничою літературою, Інтернет джерелами;

- сформувати в здобувачів освіти уміння застосовувати норми права в конкретних життєвих ситуаціях.

Компетентнісний потенціал предмета

(*за ключовими компетентностями*)

№ з/п	**Ключові компетентності**	**Компоненти**
1	Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами	**Уміння:** доступно й переконливо висловлювати думки, використовувати виражальні можливості мови для опису правових явищ і подій, реагувати мовними засобами на явища правової дійсності; розрізняти техніки переконування та маніпуляції; вести аргументовану дискусію на правову тематику; читати і розуміти юридичні документи, вміти складати правові документи

		діловою українською мовою. **Ставлення:** повага до української як державної / рідної (у разі відмінності) мови, розуміння цінності кожної мови; критичне сприймання інформації правого та суспільно-політичного характеру; толерантне ставлення до альтернативних висловлювань інших людей. **Навчальні ресурси:** нормативно-правові акти, наукові та публіцистичні твори юридичної тематики, юридичні словники.
2	Спілкування іноземними мовами	**Уміння:** співвідносити правові поняття й терміни рідною та іноземною мовами, читати і розуміти науково-популярні публікації правового змісту іноземною мовою; створювати іноземною мовою інформацію про правові процеси й явища; спілкуватися з однолітками з інших країн для взаємного обміну знаннями в галузі права. **Ставлення:** інтерес до суспільно-політичного життя держав регіону, Європи і світу. **Навчальні ресурси:** іншомовні науково-популярні публікації іноземною мовою, словники.
3	Математична компетентність	**Уміння:** оперувати статистичними даними, кодувати й декодувати інформацію правового змісту; перетворювати джерельну інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема тощо); будувати логічні ланцюжки правових понять і явищ. **Ставлення:** готовність до раціонального осмислення правової інформації.

		Навчальні ресурси: джерела із статистичними даними, діаграми, таблиці, графіки тощо.
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	**Уміння:** оцінювати правове регулювання впливу людини на навколишнє природне середовище; розкривати вплив на суспільне життя і право технологій і наукових теорій. **Ставлення:** сталий інтерес до науково-технічного прогресу; готовність раціонально використовувати ресурси в повсякденному житті; долучення до громадських акцій на захист довкілля. **Навчальні ресурси:** нормативно-правові акти, наукові й публіцистичні твори відповідної тематики.
5	Інформаційно-цифрова компетентність	**Уміння:** використовувати цифрові технології для пошуку правової інформації, її нагромадження та впорядкування; створювати вербальні й візуальні (графіки, діаграми, фільми) тексти, мультимедійні презентації та поширювати їх; виявляти маніпуляції інформацією правового змісту в процесі аналізу повідомлень електронних медіа; виявляти джерела та авторів інформації, робити коректні посилання. **Ставлення:** критичне осмислення інформації правового змісту; дотримання правових норм у роботі з інформацією, зокрема авторського права. **Навчальні ресурси:** публікації на правову, соціально-політичну тематику, електронні інформаційні ресурси, цифрові бібліотеки.
6	Уміння вчитися	**Уміння:** визначати власні навчальні цілі в соціальній

	впродовж життя	сфері й юриспруденції; аналізувати процес власного навчання, вміти виходити за межі предметного поля, відстежувати зміни у сприйнятті інформації; знаходити й опрацьовувати джерела інформації правового змісту; критично аналізувати й узагальнювати здобуті інформацію й досвід. **Ставлення:** розуміння соціальної ролі освіти в минулому і тепер, відкритість до сталого самонавчання, бажання поширювати знання. **Навчальні ресурси:** джерела й матеріали, в яких відображено алгоритми опрацювання інформації соціального та правого змісту.
7	Ініціативність і підприємливість	**Уміння:** використовувати позитивний досвід правової дійсності для прогнозування особистих поведінкових моделей та вибору дійових життєвих стратегій; виявляти можливості й загрози для майбутньої професійної та підприємницької діяльності; демонструвати готовність і вміння розв'язувати соціальні питання й проблеми спільноти; ініціювати нові ідеї, оцінювати переваги і ризики, вести перемовини, працювати самостійно і в групі; планувати, організовувати, реалізовувати індивідуальні / командні проекти (зокрема дослідницько-пошукові), представляти їх результати. **Ставлення:** готовність застосовувати когнітивні вміння в майбутній професійній діяльності, особистому й громадському житті. **Навчальні ресурси:** кооперація та діалогове спілкування в навчанні та позакласній роботі.

8	Соціальна та громадянська компетентності	**Уміння:** виконувати різні соціальні ролі, нести відповідальність за власні ініціативи й доручену справу; вибирати тактику поведінки в соціальних ролях на основі норм права; досягати порозуміння та будувати ефективну комунікацію на різних рівнях; ініціювати соціальні акції, проявляти громадянську активність в житті спільноти. **Ставлення:** ідентифікація себе як особистості й громадянина України; усвідомлення цінності людини (її життя, здоров'я, честі й гідності, недоторканності й безпеки); пошанування досвіду й цінностей власного й інших народів, держав, релігій і культур; толерантне ставлення до життєвої позиції іншого; підтримка волонтерства, соціальних проектів та ініціатив. **Навчальні ресурси:** Конституція України, міжнародні декларації, конвенції та пакти, біографії борців за права людини, сучасні публіцистичні твори.
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	**Уміння:** утверджувати й популяризувати правову культуру як основу демократичного суспільства. **Ставлення:** толерантність та пошанування загальнолюдських цінностей, трансляція культурного досвіду. **Навчальні ресурси:** публіцистичні твори, творчі проекти.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	**Уміння:** екологічне мислення та здоров'язберігаюча діяльність на основі правових знань. **Ставлення:** відповідальне ставлення до свого здоров'я

		та здоров’я інших людей, до навколишнього середовища як потенційного джерела здоров’я, добробуту та безпеки людини й спільноти; дотримання правових норм у довкіллі; бережливе природокористування, відповідальність за власну діяльність у природі; усвідомлення значення здоров’я для самовираження та соціальної взаємодії. **Навчальні ресурси:** нормативно-правові акти; соціальні / екологічні проекти; Інтернет джерела з питань впливу природного та техногенного середовища на здоров’я й безпеку людини.

Правова предметна компетентність

Комплексним показником рівня навчання здобувачів освіти **є правова предметна компетентність** у сукупності її складників (компетенцій).

Правова компетентність – це сукупність набутих здобувачами освіти в навчанні правознавства правових знань, предметних умінь, характерних рис, необхідних для виконання певних дій із метою розв’язання завдань, проблем, ситуацій згідно приписів норм права в навчанні й житті. Вона виступає сукупністю пов’язаних між собою правових компетенцій, що уналежнюються в когнітивному (правові знання), діяльнісно-процесуальному (правові вміння й позитивний соціально-правовий досвід у правовій сфері) та аксіологічному (особистісно ціннісне ставлення до правових явищ і процесів) компонентах.

Складниками правової предметної компетентності є:

- *інформаційна компетенція:* уміння працювати з джерелами права та юридичними документами; користуватись підручником із правознавства, довідковою літературою (зокрема, енциклопедичною), Інтернетом тощо для самостійного пошуку правової інформації; аналізувати й систематизувати інформацію правового змісту, складаючи плани, тези, таблиці й схеми;

користуватися зразками юридичних документів;

- *логічна компетенція:* уміння тлумачити та застосовувати правові поняття, терміни, категорії для аналізу й пояснення правових явищ, процесів, подій державно-правової дійсності; визначати причиново-наслідкові зв'язки, сутність і значення правових явищ, процесів і подій; визначати суть і форми зв'язків особи і суспільства, суспільства і держави, держави і особи; аналізувати, синтезувати, порівнювати й узагальнювати інформацію правового змісту;

- *діяльнісно-процесуальна компетенція:* уміння представляти правові знання в різних формах (усній, письмовій, графічній тощо), використовувати їх для виконання практичних завдань, аналізу правових ситуацій й розв'язання правових задач; здійснювати й пояснювати вибір моделі поведінки в життєвих ситуаціях на підставі норм права й положень законодавства, реалізувати їх у правовідносинах різних видів; визначати ситуації, що потребують звернення до правника по правову допомогу; усвідомлювати відповідальність за власну поведінку в правовому просторі;

- *аксіологічна компетенція:* уміння формулювати емоційно-ціннісне ставлення до права як суспільного явища, що задовольняє інтереси і потреби суспільства, окреслює бажані ідейно-ціннісні настанови людини; висловлювати власні оцінні судження, оперуючи такими категоріями як справедливість, право, демократія, свобода, гідність, відповідальність, права людини, спираючись на набуті знання, загальнолюдські й національні цінності та особисту систему цінностей; формулювати обґрунтовану думку щодо суспільних проблем та державних реалій, пов'язаних із правом.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства

та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК 1. Розуміння принципів і норм права та використання їх у професійній діяльності.
СК 2. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються програмні результати навчання відповідно до **ОПП:**

РН 1. Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.
РН 4. Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності.

Очікувані результати навчання:

Тема 1. Держава

- називати основні ознаки держави, види функцій держави;
- застосовувати поняття та терміни: держава, суверенітет, функції держави, правова держава, громадянське суспільство;
- описувати форми реалізації та методи здійснення функцій держави;
- визначати соціальну сутність держави;
- характеризувати правову державу.

Тема 2. Державний лад

- називати види форм правління, територіального устрою, політичного режиму;
- застосовувати поняття та терміни: державний лад, монархія, республіка, унітарна держава, федерація, імперія, конфедерація, тоталітаризм, авторитаризм, метрополія, колонія;
- описувати форми державного правління, територіального устрою, політичного режиму;
- порівнювати федерацію й конфедерацію, демократичний та недемократичний державно-правові режими;

Тема 3. Держава особа і суспільство

- називати підстави набуття і припинення громадянства;
- застосовувати поняття та терміни: людина, індивід, особа, громадянство, іноземець, апатрид, біпатрид;
- порівнювати правовий статус громадянина, іноземця, особи без громадянства;
- розрізняти фізичну і юридичну особу;
- характеризувати співвідношення держави, особи, суспільства.

Тема 4. Право

- називавати ознаки та види соціальних норм, основні ознаки права;
- застосовувати поняття та терміни: соціальні норми, право, функції права;
- описувати види соціальних норм, принципи права;
- характеризувати право як особливий вид соціальних норм;
- порівнювати об’єктивне і суб’єктивне право;
- визначати способи реалізації норм права.

Тема 5. Конституційне право України

- називати предмет галузі, суб’єкти конституційно-правових відносин, метод конституційно-правового регулювання;
- описувати структуру Конституції України;
- оцінювати Конституцію як Основний Закон держави.

Тема 6. Міжнародне право

- описувати нормативні документи, що закріплюють права людини, міжнародний моніторинг здійснення та забезпечення прав людини, систему міжнародного захисту прав людини;
- характеризуєвати міжнародні стандарти прав людини; міжамериканську

та європейську системи захисту прав людини та підкріплювати прикладами;
- оцінювати значення для особи існування системи міжнародного захисту прав людини.

Тема 7. Народовладдя в Україні

- називатв види референдумів, види виборчих систем, види виборів, суб'єктів виборчого процесу;
- застосовувати поняття та терміни: референдум, вибори;
- описувати процедуру призначення/ проголошення референдуму; виборчий процес;
- порівнювати види виборчих систем;
- аналізувати статті Розділу ІІІ Конституції України; положення виборчого законодавства

Тема 8. Адміністративне право

- описувати предмет і метод правового регулювання галузі;
- називати ознаки адміністративного правопорушення (проступку);
- застосовувати поняття адміністративне правопорушення (проступок);
- характеризувати види адміністративних правопорушень (проступків);
- застосовувати знання з теми для аналізу правових ситуацій;
- називати учасників та етапи адміністративного судочинства; види адміністративних проваджень; стадії адміністративного процесу;
- застосовувати поняття та терміни: адміністративне провадження; адміністративне судочинство; адміністративний суд;
- характеризувати етапи адміністративного судочинства;

Тема 9. Фінансове право України

- називати принципи системи оподаткування; об'єкти, суб'єкти оподаткування; види юридичної відповідальності за порушення податкового законодавства;
- застосовувати поняття та терміни: система оподаткування; податки; збори; мито;
- розрізняти та підкріплювати прикладами загальнодержавні і місцеві податки і збори;
- аналізує правові ситуації, використовуючи положення податкового законодавства.

Тема 10. Кримінальне право України

- описувати підстави кримінальної відповідальності;
- співвідносити кримінальну відповідальність і покарання;
- описувати порядок призначення покарання, звільнення від покарання та його відбування; погашення і зняття судимості; порядок застосування примусових заходів медичного характеру;
- описувати застосування кримінального покарання до неповнолітніх.

Тема 11. Кримінальне процесуальне право України

- називати учасників та етапи кримінального процесу; запобіжні заходи, що застосовуються до осіб;
- застосовувати поняття та терміни: Кримінальний процесуальний кодекс України; обвинувачуваний, підозрюваний, захисник, потерпілий;
- характеризувати права і обов'язки учасників кримінального процесу;
- аналізувати правові ситуації на основі відповідних статей Кримінального процесуального кодексу України.

Тема 12. Цивільне право України

- називає предмет галузі; суб'єкти цивільно-правових відносин; метод правового регулювання;
- застосовує поняття і терміни: цивільне право; цивільні правовідносини; об'єкти цивільних правовідносин;
- описує та підкріплює прикладами особливості цивільних правовідносин; склад цивільних правовідносин; об'єкти цивільних правовідносин;
- характеризує обставини, за яких виникають цивільні права та обов'язки;
- називати види спадкування; види заповіту; п'ять черг спадкоємців;
- застосовувати поняття і терміни: спадкування; заповіт; спадщина; черги спадкоємців; обов'язкова частка спадщини; спадкова трансмісія;
- порівнювати спадкування за законом і спадкування за заповітом;
- характеризувати п'ять черг спадкоємців; час і місце відкриття спадщини;
- аналізувати правові ситуації на основі положень цивільного законодавства;
- порівнювати різні види цивільно-правової відповідальності;
- описувати особливості цивільно-правової відповідальності; відшкодування шкоди,

Тема 13. Господарське право України

- називати види господарських товариств; види підприємств;
- застосовувати поняття і терміни: підприємницька діяльність; підприємство; господарське товариство;

- описувати порядок реєстрації та припинення підприємницької діяльності; окремі види підприємств; права та обов'язки учасників товариств;

Тема 14. Трудове право України

- називати умови трудового договору; види трудового договору; підстави припинення трудового договору;
- описувати порядок укладання та розірвання трудового договору;
- порівнювати трудовий і колективний договори;
- характеризувати загальні підстави розірвання трудового договору;
- аналізувати правові ситуації на основі положень трудового законодавства;
- називати види дисциплінарних стягнень;
- застосовувати поняття і терміни: трудова дисципліна; правила внутрішнього трудового розпорядку; дисциплінарне стягнення; матеріальна відповідальність;
- описувати порядок накладення дисциплінарного стягнення; підстави матеріальної відповідальності;
  порівнювати матеріальну і дисциплінарну відповідальність.

Тема 15. Земельне право України

- називати суб'єкти права власності на землю;
- застосовувати поняття і терміни: земельна ділянка; добросусідство; сервітут; оренда;
- описувати правовий режим власності на землю іноземних громадян та осіб без громадянства; форми та види права власності на землю; підстави і процедуру встановлення та припинення земельного сервітуту;
- характеризувати права та обов'язки землекористувачів;
- описувати підстави виникнення права власності та права користування земельною ділянкою; підстави припинення права власності на земельну ділянку; порядок вирішення земельних спорів; відповідальність за порушення земельного законодавства;
- аналізувати правові ситуації на основі положень земельного законодавства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Держава

Поняття, ознаки та сутність держави. Функції держави. Правова держава

Тема 2. Державний лад

Форма державного правління. Форма державного устрою. Форма державно-політичного режиму

Тема 3. Держава особа і суспільство

Громадянство

Тема 4. Право

Право. Система права. Форми права. Джерела права. Законодавство. Правотворення

Тема 5. Конституційне право України

Конституційно-правові відносини

Тема 6. Міжнародне право

Міжнародні стандарти в галузі прав людини

Тема 7. Народовладдя в Україні

Референдум. Виборча система

Тема 8. Адміністративне право України

Адміністративне правопорушення та відповідальність

Тема 9. Фінансове право України

Податкова система України. Відповідальність за порушення податкового законодавства

Тема 10. Кримінальне право України

Кримінальна відповідальність. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Тема 11. Кримінальне процесуальне право України

Кримінальний процес

Тема 12. Цивільне право України

Цивільно-правова відповідальність. Основи спадкового права. Цивільний процес

Тема 13. Господарське право України

Підприємництво в Україні

Тема 14. Трудове право України

Трудовий договір. Трудова, дисциплінарна та матеріальна відповідальність працівників

Тема 15. Земельне право України

Право власності на землю. Набуття та реалізація права на землю

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин						Рекомендовані джерела інформації
		Денна форма навчання						
		усього	у тому числі					
			лекції	практичні	лабораторні	семінарські	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
І рік навчання, І семестр								
	Тема 1. Держава	**6**	**2**	**-**	**-**	**-**	**4**	
1	1.Поняття, ознаки та сутність держави	2	2	-	-	-		О 5 с. 14-18
2	2.Функції держави	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 18-21
3	3.Правова держава	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 21-24
	Тема 2. Державний лад	**6**	-	-	-	-	**6**	
4	1.Форма державного правління	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 25-30
5	2.Форма державного устрою	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 30-33
6	3.Форма державно-політичного режиму	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 33-37
	Тема 3. Держава особа і суспільство	**2**	-	-	-	-	**2**	
7	1.Громадянство	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 82-86
	Тема 4. Право	**12**	-	-	-	-	**12**	
8	1.Право	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 99-101

9	2.Система права	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 104-112
10	3.Форми права	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 113-117
11	4.Джерела права	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 113-117
12	5.Законодавство	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 120-130
13	6.Правотворення	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 131-137
	Тема 5. Конституційне право України	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2**	
14	1. Конституційно-правові відносини	2	-	-	-	-	2	О 5 с. 190-197
	Тема 6. Міжнародне право	**2**	**-**	**2**	**-**	**-**	**-**	
15	1. Міжнародні стандарти в галузі прав людини	2	-	2	-	-	-	О 5 с.213-228
	Тема 7. Народовладдя в Україні	**2**	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	
16	1. Референдум. Виборча система	2	2	-	-	-	-	О 5 с. 265-271
	Тема 8. Адміністративне право України	**2**	**-**	**2**	-	-	-	
17	1.Адміністративне правопорушення та відповідальність	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 15-23
	Тема 9. Фінансове право України	**4**	**2**	**2**	-	-	-	
18	1.Податкова система України	2	2	-	-	-	-	О 6 с. 41-50
19	2.Відповідальність за порушення податкового законодавства	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 50-54
	Тема 10. Кримінальне право України	**4**	**2**	**2**	**-**	**-**	**-**	
20	1. Кримінальна відповідальність	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 97-114
21	2. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	2	2	-	-	-	-	О 6 с. 114-118
	Тема 11. Кримінальне процесуальне право України	**2**	**-**	**2**	-	-	-	
22	1.Кримінальний процес	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 131-141
	Тема 12. Цивільне право України	**6**	**2**	**4**	**-**	**-**	**-**	
23	1. Цивільно-правова відповідальність	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 187-193
24	2. Основи спадкового права	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 229-236

25	3.Цивільний процес	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 193-200
	Тема 13. Господарське право України	**2**	**2**	-	-	-	-	
26	1.Підприємництво в Україні	2	2	-	-	-	-	О 6 с. 247-254
	Тема 14. Трудове право України	**4**	**2**	**2**	-	-	-	
27	1.Трудовий договір	2	2	-	-	-	-	О 6 с. 273-279
28	2.Трудова, дисциплінарна та матеріальна відповідальність працівників	2	-	2	-	-	-	О 6 с. 279-283
	Тема 15. Земельне право України	**4**	**2**	**-**	**-**	**-**	**2**	
29	1.Право власності на землю	2	2	-	-	-	-	О 6 с. 349-356
30	2. Набуття та реалізація права на землю	2	-	-	-	-	2	О 6 с. 356-363
	Разом	**60**	**16**	**16**	**-**	**-**	**28**	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Як ви розумієте поняття єдність законності
2. Дайте визначення інкорпорація
3. Назвіть види держав за формою державного режиму
4. Охарактеризуйте унітарну державу
5. Дайте визначення поняттю вибори
6. Назвіть види тлумачень норм прав
7. Охарактеризуйте теологічну теорію походження держави
8. Дайте визначення поняттю «правопорушення»
9. Охарактеризуйте принципи законності
10. Назвіть умови для набуття громадянства
11. Назвіть обставини, що виключають юридичну відповідальність
12. Охарактеризуйте теорії походження держави
13. Які дії називають необхідною обороною
14. Що таке презумпція невинуватості
15. Назвіть функції держави
16. Охарактеризуйте види держав за формою державного правління
17. Надайте визначення «юридична відповідальність»
18. Дайте визначення поняттю правозастосування
19. Назвіть підстави припинення громадянства
20. Назвіть повноваження Президента України
21. Назвіть види вини
22. Дайте визначення поняттю правосуб'єктність
23. Назвіть повноваження Верховної Ради України
24. Дайте визначення фізичні особи
25. Назвіть складові правосуб'єктності
26. Охарактеризуйте мажоритарну виборчу систему
27. Охарактеризуйте федеративну державу
28. Дайте визначення правова поведінка
29. Назвіть види держав за формою державного устрою
30. Охарактеризуйте види систематизації законодавства
31. Дайте визначення поняттю право

32. Назвіть ознаки права
33. Як ви розумієте правовий претендент
34. Дайте визначення поняттю республіка
35. Назвіть джерела права
36. На основі яких принципів (засад) здійснюються вибори в Україні
37. Дайте визначення правові відносини
38. Назвіть структуру правовідносин
39. Охарактеризуйте пропорційну виборчу систему
40. Дайте визначення правоздатність
41. Назвіть суб'єктів правовідносин
42. Охарактеризуйте мажоритарну виборчу систему
43. Дайте визначення гіпотеза
44. Назвіть елементи з яких складається система права
45. Охарактеризуйте охоронну функцію права
46. Дайте визначення норма права
47. Назвіть функції права
48. Опишіть диспозитивний метод
49. Дайте визначення галузь права
50. Назвіть методи правового регулювання
51. Як ви розумієте зміст правовідносин
52. Дайте визначення тоталітарний режим
53. Назвіть види монархій
54. Як ви розумієте нормативно-правовий акт
55. Дайте визначення деліктоздатність
56. Назвіть структуру законодавства
57. Що таке Конституція
58. Дайте визначення конфедерація
59. Назвіть нормативно-правові акти
60. Як ви розумієте правосвідомість
61. Дайте визначення автономія
62. Назвіть державно-політичні режими
63. Охарактеризуйте форми народовладдя (демократії)

64. Дайте визначення референдум
65. Охарактеризуйте принципи виборчого права
66. Назвіть види виборчих цензів
67. Дайте визначення виборча система
68. Назвіть види референдумів
69. Охарактеризуйте порядок призначення і проведення референдумів в Україні
70. Дайте визначення апатриди
71. Назвіть етапи виборчого процесу
72. Охарактеризуйте діяльність Конституційного Суду України
73. Дайте визначення закон
74. Назвіть види конституцій
75. Охарактеризуйте принцип законності у правотворчості
76. Дайте визначення тлумачення норм права
77. Назвіть форми реалізації права
78. Охарактеризуйте етапи правотворчої діяльності
79. Дайте визначення консолідація
80. Назвіть види тлумачення норм права
81. Охарактеризуйте пасивне виборче право
82. Дайте визначення суб'єкт правопорушення
83. Назвіть історичні типи держави
84. Поясніть поняття народний суверенітет
85. Дайте визначення денонсація
86. Назвіть методи здійснення функцій держави
87. Поясніть поняття дуалістична монархія
88. Дайте визначення абсолютна монархія
89. Назвіть виборчі системи
90. Охарактеризуйте ознаки унітарної держави

6. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

– робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
– відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
– самостійна робота (розв’язання завдань);
– індивідуальна робота.

Методи оцінювання:

– усне або письмове опитування;
– колоквіум;
– тестування;
– командні проєкти;
– реферати, есе;
– презентації результатів виконаних завдань;
– презентації;
– залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1. Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач має глибокі, міцні, систематичні знання всіх положень теорії, може вільно сформулювати закони, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань	Здобувач самостійно розв'язує типові задачі різними способами, здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
«Добре»	Здобувач знає і може самостійно сформулювати основні закони та принципи, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач самостійно розв'язує типові завдання, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, може самостійно скласти обрати метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату
«Задовільно»	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати елементарний аналіз операцій, але не спроможний самостійно визначити метод розв'язання задачі. Може робити висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
«Незадовільно»	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу	Здобувач знає умовні позначення та вміє розрізняти основні поняття, виконувати найпростіші облікові записи. Здобувач може використовувати законодавчі положення, але не може самостійно виконати облікову роботу і зробити висновки

7.2 Шкала оцінювання результатів навчання загальноосвітньої підготовки:

Рівні компетенції	Бали	Критерії
І. Початковий	1	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями
	2	Здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні
	3	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
ІІ. Середній	4	Здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні
	5	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні вищому за початковий, здатний за допомогою вчителя логічно відтворити значну його частину
	6	Здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою вчителя може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки
ІІІ. Достатній	7	Здобувач освіти здатний застосувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
	8	Здобувач освіти вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом вчителя, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом вчителя
	9	Здобувач освіти вільно володіє вивченим матеріалом, в тому числі і застосовує його на практиці, вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
ІV. Високий	10	Здобувач освіти виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених вчителем

	11	Здобувач освіти вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, висловлюючи особисту позицію щодо них; без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
	12	Здобувач освіти виявляє особисті творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

7.3 Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
64-73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

8.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Васильків І. Д. Правознавство (профільний рівень) підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти - Тернопіль: Астон, 2019.- 312 с.
2. Кравчук В. М., Єзеров А. А., Васильків І. Д. Правознавство (профільний рівень) підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти - Тернопіль: Астон, 2023.- 310 с.
3. Наровлянський О. Д. Правознавство (профільний рівень) : підручн. для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти. / О. Д. Наровлянський. — К. : Грамота, 2018.
4. Наровлянський О.Правознавство (профільний рівень) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. серед. освіти / Олександр Наровлянський. — К. : Грамота, 2019. — 272 с. : іл.
5. Філіпенко Т. М. Правознавство: (проф. рівень) для 10 класу закладів загальної середньої освіти. / Сутковий В., Філіпенко Т. – К.: «Генеза», 2018. – 352 с.
6. Філіпенко Т. М. Правознавство: (проф. рівень) для 11 класу закладів загальної середньої освіти. / Сутковий В., Філіпенко Т. – К.: «Генеза», 2019. – 384 с.

Допоміжні джерела інформації:

1. Горун О. В. Теорія держави і права : навч. посіб. / О. В. Горун, Н. В. Камінська, О. В. Фатхутдінова. – К. : КНТ, 2011. – 216 с.

2. Гусарєв С. Д. Теорія права і держави : навч. посіб. / Гусарєв С. Д., Олійник А. Ю., Слюсаренко О. Л. – К. : Правова єдність, 2008. – 270 с.

3. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції) : навч. посіб. / [О. Л. Копиленко, О. В. Зайчук, А. П. Заєць та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.

4. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 584 с.

Інформаційні ресурси:

1.Декларація про державний суверенітет України : Декларація Верховної Ради Української РСР від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради української РСР. – 1990. – № 31. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text

2.Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text

3. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI. ВВР України. 2016. № 22. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text

4. Про вибори Президента України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1630-IV. ВВР України. 2016. № 4. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14#Text

5. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. ВВР України. 2016. № 9. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text

6. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 10 жовтня 2010 р. ВВР України. 2016. № 5. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text
7. Про місцеве самоврядування в України: Закон України від 21 травня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 10. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text
11. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 Відомості Верховної Ради України. 2016. № 5. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text
12. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 14. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text
14. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Із змінами та доповненнями. Режим доступу: URL: /http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-16
15. Цивільний кодекс України Відомості Верховної Ради України. , 2003, №№ 40-44. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text
16. Податковий кодекс України Відомості Верховної Ради України. 2011, № 13-14, № 15-16, № 17. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
17. Господарський кодекс України Відомості Верховної Ради України. 2003, № 18, № 19-20, № 21-22. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text
18. Кодекс законів про працю Відомості Верховної Ради України. 1971. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text
19. Земельний кодекс України Відомості Верховної Ради України. , 2002, № 3-4. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text

8.ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії